

Faiz, Döviz Kuru ve Enflasyonun Gelir Dağılımı Üzerine Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Eş-Bütünleşme Analizi

The Effect of Interest, Exchange Rate and Inflation on Income Distribution: A Cointegration Analysis on Turkey

İsmail Hakkı Işcan^a Tuğba Demirel^b

^a Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Bilecik/Türkiye, ismailhakki.iscan@bilecik.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2786-4928 (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

^b Doktora Öğr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Bilecik/Türkiye, tgbadmre193@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2168-6497

MAKALE BİLGİSİ

ÖZ

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler

Döviz Kuru

Enflasyon

Faiz

Gelir Dağılımı

Türkiye

Geliş Tarihi: 13 Mart 2023

Kabul Tarihi: 08 Mayıs 2023

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 2002-2019 döneminde faiz, döviz kuru ve enflasyonun gelir dağılımına etkilerini araştırmak ve konu hakkında literatürdeki eksikliği gidermektir. Zira literatürde çeşitli makroekonomik unsurların gelir dağılımına etkilerini araştıran çalışmaların varlığına rağmen, faiz ve döviz kuru ile enflasyonun gelir dağılımı üzerine etkilerini bütünüyle araştıran çalışma tespit edilememiştir. Çalışmada, Türkiye’de 2002-2019 dönemi için faiz, enflasyon ve reel efektif döviz kurunun gelir dağılımı üzerindeki etkileri ekonometrik olarak araştırılmış ve bu etkiler çerçevesinde dinamik ilişkiler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, 3 model oluşturulmuş ve bu modeller ARDL sınır testi yaklaşımına dayanan eş-bütünleşme analiziyle sınanmıştır. Buna göre Türkiye’de ele alınan dönemde faiz oranındaki %1’lik bir artışın, gelir dağılımını temsil eden Gini endeksini %0.016; enflasyon oranındaki %1’lik bir artışın, Gini endeksini %0.16 ve reel efektif döviz kurundaki %1’lik bir artışın Gini endeksini %0.40 oranında arttırdığı tespit edilmiştir.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article Type

Research Article

Keywords

Exchange rate

Inflation

Income Distribution

Interest

Turkey

Received: Mar, 16, 2023

Accepted: May, 08, 2023

The aim of this study is to investigate the effects of interest, exchange rate and inflation on income distribution in the period 2002-2019 in Turkey and to fill the gap about the subject in the literature. Because, despite the existence of studies investigating the effects of various macroeconomic factors on income distribution in the literature, no study has been found that fully investigates the effects of interest and exchange rates and inflation on income distribution. In the study, the effects of interest, inflation and real effective exchange rate on income distribution for the 2002-2019 period in Turkey were investigated econometrically and dynamic relations were tried to be determined within the framework of these effects. For this purpose, 3 models were created and these models were tested with cointegration analysis based on ARDL bounds test approach. According to this, in the period considered in Turkey, by 1% increase in the interest rate the Gini index, which represents the income distribution, increases by 0.016%, by 1% increase in the inflation rate increases the Gini index by 0.16% and by 1% increase in the real effective exchange rate increases the Gini index by 0.40%.

Extended Abstract

Aim: According to the Gini index data of the World Bank (2022) for the Turkish economy within the scope of the 2002-2019 period, although it is seen that the income distribution inequality is at the lowest level in the general table in 2007, it is seen that there is income distribution inequality in Turkey in general. According to OECD (2023) data, the three most unequal countries in income distribution are Costa Rica (0.487 – 2021 data), Mexico (0.420 – 2020 data) and Turkey.

Atıf/Cite as: Işcan, İ.H. ve Demirel T. (2023). Faiz, Döviz Kuru ve Enflasyonun Gelir Dağılımı Üzerine Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Eş-Bütünleşme Analizi. *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 7(2), 295-310.

Bu makale, Creative Commons Atıf (CC BY) lisansının hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makaledir. / This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license.

Accordingly, in general terms, it can be argued that income inequality in Turkey is an important problem.

Income distribution inequality, which causes economic and social problems, is an important issue for the country's economies and accordingly, it is important to examine the factors affecting income distribution in order to eliminate this inequality in Turkey. However, despite the existence of studies investigating the effects of various macroeconomic factors on income distribution, no study has been found in the literature that fully investigates the effects of interest and exchange rate policies and inflation on income distribution. In this context, the aim of this study is to investigate the interest and exchange rate policies implemented in Turkey in the 2002-2019 period and the effects of inflation on income distribution and to eliminate this deficiency in the literature.

Methods: In line with the purpose of the study, 3 models were created. The models created for the purpose of the study are given in the following equations:

$$lngini_t = a + a_1 lndvz_t + \varepsilon_t$$

$$lngini_t = \beta + \beta_1 lnf_t + u_t$$

$$lngini_t = \lambda + \lambda_1 lnenf_t + \mu_t$$

In models t=1, 2, ..., 18; lngini, the Gini index representing income distribution; lndvz, the real effective exchange rate; lnf stands for interest rates and lnf stands for inflation rate.

For these models, cointegration analysis based on the two-stage Autoregressive Distributed Lag-ARDL bounds test approach was performed to determine the long-term relationship between the variables. The ARDL format of these models given in the following equations:

$$\Delta lngini_t = \alpha_0 + \alpha_1 lngini_{t-1} + \alpha_2 lndvz_{t-1} + \sum_{i=1}^p \alpha_{3i} \Delta lngini_{t-i} + \sum_{i=0}^p \alpha_{4i} \Delta lndvz_{t-i} + \varepsilon_t$$

$$\Delta lngini_t = \beta_0 + \beta_1 lngini_{t-1} + \beta_2 lnf_{t-1} + \sum_{i=1}^p \beta_{3i} \Delta lngini_{t-i} + \sum_{i=1}^p \beta_{4i} \Delta lnf_{t-i} + u_t$$

$$\Delta lngini_t = \lambda_0 + \lambda_1 lngini_{t-1} + \lambda_2 lnenf_{t-1} + \sum_{i=1}^p \lambda_{3i} \Delta lngini_{t-i} + \sum_{i=1}^p \lambda_{4i} \Delta lnenf_{t-i} + \mu_t$$

In these models, the Gini index was used to represent interest, inflation, real effective exchange rate and income distribution covering the 2002-2019 period. Interest, inflation and real effective exchange rate data were obtained from the World Bank (World Development Indicators-WDI) database, with all series being annual data. All series are included in the model in logarithmic form.

The stationarities of the variables in these models were tested with Augmented Dickey-Fuller (ADF) and Phillips-Perron (PP) unit root tests. Subsequently, cointegration analysis based on the Autoregressive Distributed Lag-ARDL boundary test approach was carried out to investigate the long-term dynamic effects.

Structural control tests of the models were also carried out, there is no autocorrelation, neglected variable and varying variance problem, and the models have a normal distribution. In addition, CUSUM and CUSUMSQ tests, which are used to investigate the stability of the long-term coefficients of the variables used in the predicted models, were also carried out and the graphs obtained were interpreted as stable long-term coefficients.

Findings: According to the results of the Augmented Dickey-Fuller (ADF) and Phillips-Perron (PP) unit root tests results generally indicate that all series are stationary when first difference is taken.

As a result of the ARDL analysis, a long-term and statistically significant relationship was determined between interest, inflation, real effective exchange rate and income distribution for the

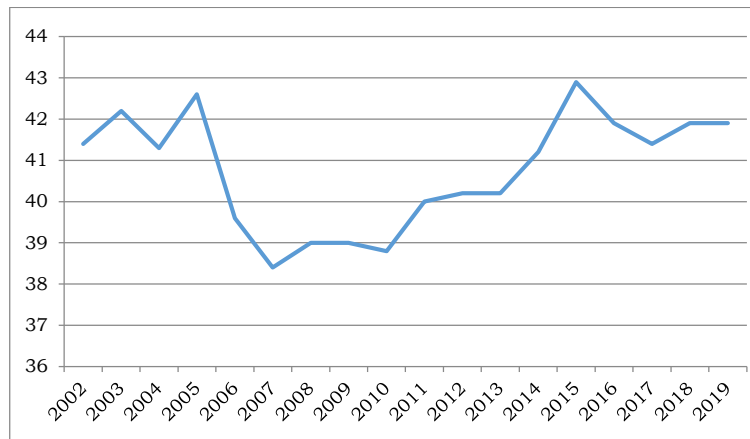
period examined. In addition, in line with the other findings, a 1% decrease in the interest rate increased the Gini index representing the income distribution by 0.16%; A 1% increase in inflation increases the Gini index by 0.16% and a 1% increase in the real effective exchange rate increases the Gini index by 0.40%. In addition, another finding obtained in the study is that the effect of any shock in the Gini index will disappear within 4 years.

Conclusion: The findings obtained as a result of the study indicate that increases in interest, inflation and exchange rates increase income distribution injustice. Accordingly, in order to eliminate the income distribution inequality, which is one of the causes of economic and social problems in the Turkish economy, it is important to control the exchange rate mobility and to implement the interest policy applications, which is a tool for this, with an inflation focus, which is another problem for the Turkish economy. In line with this statement, this study can be a guide for policy practitioners. In addition, this study can be a pioneering study in terms of investigating the effects of these three interrelated variables such as interest, inflation and exchange rate on income inequality by considering them together. In this context, this study contributes to the literature by opening a field.

1. Giriş

Literatürde gelir, belirli bir yıldaki hane halkı kullanılabilir geliri olarak tanımlanır. Gelir dağılımı ise genel olarak kişisel, fonksiyonel, bölgesel ve sektörel olmak üzere dört kategoride ifade edilmektedir (Ulutürk ve Ersezer, 2005; 89). Ancak kişisel gelir dağılımı, ülke gelirinin bölüşümünde bireyleri veya hane halkını baz alması nedeniyle önem arz etmektedir. Hane halkının geliri, farklı büyüklükteki hane halklarının ihtiyaçlarındaki farklılıkları yansıtacak şekilde bir düzeltme yapılarak, hane halkının her bir üyesine atfedilir. Kişisel gelir dağılımı ölçütü olarak yaygın kullanıma sahip Lorenz eğrisi ve bu eğri doğrultusunda hesaplanan Gini endeksi, kişisel gelir dağılımı hakkında bilgi vermektedir. Gini katsayısı, nüfusun kümülatif oranlarının, aldıkları kümülatif oranlarla karşılaştırılmasına dayanır ve tam eşitlik durumunda 0 ile tam eşitsizlik durumunda 1 arasında değişir (OECD, 2023). Ancak bu göstergenin formatı kurumsal farklılıkları da barındırmaktadır. Örneğin ki Dünya Bankası (2022), Gini endeksi tahminini 0 ile 100 arasında yapmaktadır. Burada da yine 0, ülke gelirinin eşit dağıldığını; 100 ise ülke gelirinin bir kişide toplandığını ifade etmektedir (The World Bank, 2022).

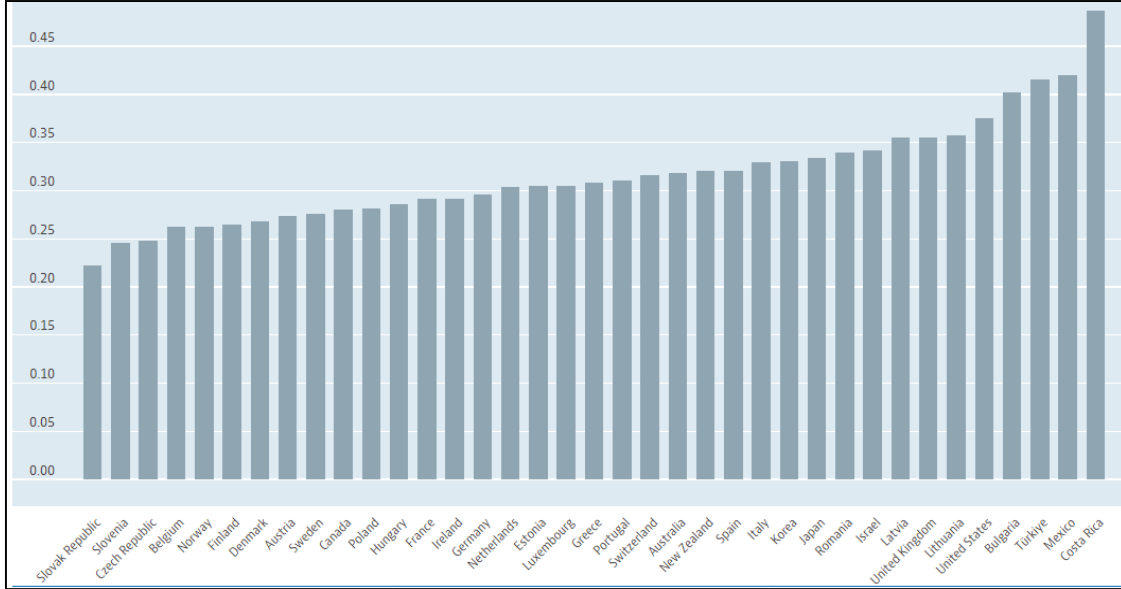
Şekil 1: Türkiye'de Gelir Dağılımı (Gini) Endeksi (2002-2019)

Kaynak: The World Bank, 2022.

Şekil 1’de Dünya Bankası’nın Türkiye ekonomisi için 2002-2019 dönemi kapsamındaki Gini endeksi verilerine yer verilmiştir. Buna göre 2007 yılında gelir dağılımı eşitsizliğinin genel tablo içerisinde en az seviyede olduğu ve fakat gelir dağılımı eşitsizliğinin sonraki yıllarda artarak sürdüğü görülmektedir. Buna göre genel bir ifadeyle Türkiye’deki gelir dağılımı eşitsizliğinin önemli bir sorun olduğu ileri sürülebilir.

Şekil 2: OECD Ülkeleri Gelir Dağılımı (Gini) Endeksi

Kaynak: OECD, 2023.

Bu durumu OECD’nin yayınladığı üye devletlerin 2018-2020 yılları arasında erişilebilen gelir dağılımı adaletsizliği verileri ile oluşturulan Şekil 2’deki grafik açıkça göstermektedir. Buna göre gelir dağılımı en adaletli ilk üç üye ülke Slovak Cumhuriyeti (0.222 -2019 yılı verisi), Slovenya (0.246 – 2019 yılı verisi) ve Çek Cumhuriyeti (0.248 – 2019 yılı verisi)’dir. Diğer taraftan gelir dağılımında en adaletsiz ilk üç ülke ise Kosta Rika (0,487 – 2021 yılı verisi), Meksika (0.420 – 2020 yılı verisi) ve Türkiye (0.415 – 2019 verisi)’dir (OECD, 2023).

Ekonomik ve sosyal sorunlara yol açan gelir dağılımı eşitsizliği, ülke ekonomileri için önemli bir husustur ve buna göre Türkiye’deki bu eşitsizliğin giderilmesi için gelir dağılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi önem arz etmektedir. Ancak çeşitli makroekonomik unsurların gelir dağılımına etkilerini araştıran çalışmaların varlığına rağmen, literatürde faiz ve döviz kuru politikaları ile enflasyonun gelir dağılımı üzerine etkilerini bütünüyle araştıran çalışma tespit edilememiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 2002-2019 döneminde uygulanan faiz ve döviz kuru politikaları ile enflasyonun gelir dağılımına etkilerini araştırmak ve literatürdeki bu eksikliği gidermektir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda, 3 model oluşturulmuş ve bu modellerde yer alan değişkenlerin durağanlıkları, Augmented Dickey-Fuller (ADF) ve Phillips-Perron (PP) birim kök testleriyle sınanmıştır. Akabinde uzun dönem dinamik etkileri araştırmak üzere Otoregresif Dağıtılmış Gecikme (Autoregressive Distributed Lag-ARDL) sınır testi yaklaşımına dayanan eşbütünleşme analizi gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın izleyen bölümünde konuya ilişkin literatür taraması sonuçları verilmiştir. Sonraki bölümlerde ise çalışmanın modelleri ile veri bilgileri, yöntem ile gerçekleştirilen analizlere ilişkin

bulgular ve bu bulguların yorumları yer almaktadır. Sonuç bölümünde ise elde edilen analiz sonuçları değerlendirilmiştir.

2. Gelir Dağılımına İlişkin Teorik Temeller

İktisadi ekoller tarafından gelir dağılımı üzerine çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Fizyokratlar gelir dağılımının çözülmesi gereken bir sorun olmadığını ileri sürmüşlerdir. Klasik ekolde de bu görüş benimsenmiş ve rantın marjinal ürün üzerinden alınan bir değer olduğu, ücretlerin çalışan insanların yaşam standartını ifade ettiği ve kârların ise azalma eğiliminde olduğu genel olarak kabul görmektedir (Ersezer, 2004: 17). Ayrıca kârda bir azalma olmadığı takdirde ücretlerin artmasının mümkün olamayacağı da ifade edilmiştir (Ricardo, 1997: 39-40). Bu hususlar itibarıyla Klasikler gelir dağılımının bir sorun olduğunu kabul etmektedirler; fakat Fizyokratlarla aynı görüşü paylaşarak devletin müdahalesinin gerekli olmadığını ileri sürerler.

Neo-Klasik ekolde de gelir dağılımı ikinci plana atılmıştır. (Pasinetti, 2000: 48). Gelir dağılımının üretime olan katkı doğrultusunda belirlendiği ve toplumsal refah üzerinde bir etkisi olmadığı savunulmaktadır (Akyüz, 1980: 96).

Anayasal İktisat ekolünde ise gelir dağılımının adaletli olması için kural ve kurumların belirlenmesi, anayasal düzeyde büyük öneme sahiptir (Savaş, 1997:168-169). Fakat Anayasal ekolün kamu harcamaları ile sosyal harcamaların sınırlandırılması gerektiğini savunması, gelir dağılımı adaletsizliği için kullanılabilecek en önemli araçların kullanımını engellemektedir. Bu bağlamda bu ekol, gelir dağılımı adaletsizliğinin bir sorun olduğunu kabul etmesine rağmen müdahaleye de savunduğu diğer görüşler doğrultusunda imkân vermemektedir.

Marksist ekolde ise gelir dağılımı üretim ilişkilerine dayandırılmaktadır. Buna göre iki sınıfın çıkarları çelişiktir; çünkü kapitalist üretimde ücretler azalma eğilimindedir. Bu nedenle gelir dağılımı adaletin sağlanması için tek yolun iktisadi sistemin değiştirilmesi olduğu ileri sürülmektedir (Aksu, 1993:11).

3. Literatür Taraması

Literatürde faiz ve döviz kuru politikaları ile enflasyonun döviz kuru üzerine etkilerini bütünüyle araştıran çalışma tespit edilememiştir. Literatürdeki bu eksikliğin giderilmesi, bu çalışmanın amaçlarından biridir. Ancak faiz ve/veya enflasyonun gelir dağılımı üzerine etkilerini araştıran çalışmalarla karşılaşmak mümkündür. Buna göre faiz ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların hepsi faiz artışının gelir dağılımını bozucu yönde etkide olduğunu ifade etmektedir (Dağdemir, 1998; Grüner, 2001; Demir ve Sever, 2008; Çetin, 2013; Bükey ve Çetin, 2017; Sugözü vd., 2017; Akbulut, 2021). Enflasyon ve gelir dağılımı ilişkisi için ise literatürde farklı görüşler yer almaktadır. Çoğunlukla kabul edilen görüş, enflasyonun gelir dağılımını bozucu yönde etkilediğidir (Dağdemir, 1998; Dolmas, 2000; Dişbudak ve Süslü, 2007; Şentürk ve Akbaş, 2014; Nantop, 2015; Bükey ve Çetin, 2017; Güder ve Kurt, 2018; Akbulut, 2021;). Azınlık olarak ise enflasyonun gelir dağılımını düzeltici etkide olduğu ileri sürülmektedir (Kanberoğlu ve Arvas, 2014; Gülmez ve Altıntaş, 2015).

Dağdemir (1998), Türkiye'nin de dâhil olduğu 56 ülke ekonomisi için kamu harcamaları, enflasyon ve faizin gelir dağılımı üzerine etkilerini incelemiştir. Bu incelemede gelir dağılımını temsilen geliştirmiş olduğu gelir eşitsizlik endeksini kullanmıştır. Bu endeks, en yüksek gelirli grubun toplam gelirden aldığı gelir ile en düşük gelirli grubun toplam gelirden aldığı gelirin oranını ifade etmektedir. Çalışma sonucunda kamu harcamalarının gelir dağılımını düzeltici, enflasyon ve faiz oranlarındaki artışların ise gelir dağılımını bozucu etkide olduğu ileri sürülmüştür.

Dolmas vd., (2000), 44 ülkeye ait 1960-2000 dönemi verileriyle panel veri analizi gerçekleştirmiştir. Analiz sonucunda gelir dağılımı ve enflasyon arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir.

Grüner (2001), faiz ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi farklı dönemleri ele alarak ABD ekonomisi için araştırmıştır. Regresyon analiziyle gerçekleştirilen araştırma sonucunda faiz oranının gelir dağılımını bozucu etkisi tespit edilmiştir.

Dişbudak ve Süslü (2007), gelir dağılımı adaletsizliğini etkileyen değişkenleri araştırmışlardır. Araştırma için Türkiye ekonomisi 1963-1998 dönemini kapsayan verilerle ARDL analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda dışa açıklık ve büyüme Gini katsayısı ile negatif; enflasyon pozitif ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca bütçe açıklarının Gini katsayısı üzerine herhangi bir etkisinin olmadığı ifade edilmiştir.

Demir ve Sever (2008), Türkiye ekonomisi 1987-2007 dönemi verilerini kullanarak faiz ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi eşbütünleşme ve nedensellik analizleriyle incelemiştir. Buna göre faiz ile gelir dağılımı eşitsizliği arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiş ve faizin gelir dağılımı bozucu yöndeki etkisi ortaya konmuştur.

Çetin (2013), Türkiye ekonomisi için 2002-2009 dönemi verileriyle faktör gelirlerinin gelir dağılımı üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırmada Shorrocks Ayrıştırma analizine başvurulmuş ve sonucunda faktör gelirleri içerisinde en fazla faizin gelir dağılımı üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu etkinin de gelir dağılımını bozucu yönde olduğu ifade edilmiştir.

Kanberoğlu ve Arvas (2014), Türkiye ekonomisi için 1980-2012 dönemi verileriyle kişi başına düşen gelir, enflasyon, özel sektör kredileri ve dış ticaretin gelir dağılımı üzerine etkileri araştırmışlardır. Bu araştırmanın bulgularına göre kişi başına düşen gelir, enflasyon, özel sektör kredileri gelir dağılımını düzeltmekte ve dış ticaret ise gelir dağılımını bozmaktadır.

Şentürk ve Akbaş (2014), 1963-1998 dönemi Türkiye ekonomisi için bütçe dengesi, kişi başına düşen gelir, dışa açıklık ve enflasyon gibi makroekonomik değişkenlerin gelir dağılımı üzerine etkilerini incelemiştir. İnceleme sonucunda ekonomik büyümenin kısa dönemde gelir dağılımını bozduğunu fakat uzun dönemde iyileştirici yönde etkide bulunduğunu; ayrıca enflasyonun da gelir dağılımı üzerinde bozucu bir etkide olduğunu ifade etmişlerdir.

Monnin (2014), 10 OECD ülkesi örneğiyle 1971-2010 dönemi için enflasyon ve gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İnceleme sonucunda enflasyondaki artışların %13 enflasyon oranına kadar gelir dağılımını iyileştirdiği; %13 enflasyon oranını aştıktan sonra ise gelir dağılımını bozduğu ileri sürülmüştür.

Gülmez ve Altıntaş (2015), Türkiye ekonomisi için ticari açıklık ve enflasyon ile gelir dağılımı ilişkisini incelemiştir. Bu incelemede 1981-2011 dönemi verileri kullanılarak nedensellik ve etki tepki analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçları doğrultusunda enflasyon ve ticari açıklıktan gelir dağılımına doğru nedensellikler tespit edilmiştir. Etki tepki analizi sonucunda ise enflasyon ve ticari açıklığın gelir dağılımını düzelttiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nantob (2015), GMM yöntemini kullanarak 46 ülkeye ait verilerle panel veri analizi gerçekleştirmiştir. Analiz sonucunda enflasyon ile gelir dağılımı arasında doğrusal olmayan bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre enflasyonun gelir eşitsizliği üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.

Bükey ve Çetin (2017), Türkiye ekonomisi için ekonomik büyüme, küreselleşme, enflasyon, faiz ve vergi politikası değişkenlerinin gelir dağılımı üzerine etkilerini araştırma amacını taşıyan bir çalışma ortaya atmışlardır. Bu çalışmada 1980-2014 dönemi verileri kullanılmış ve EKK yöntemi ile analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarında küreselleşme ile enflasyon ve faiz artışlarının gelir dağılımını bozucu etkide olduğuna işaret eden bulgular elde edilmiştir.

Sugözü vd. (2017), Türkiye ekonomisi 2002-2015 dönemi verileriyle faiz ve gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmada TOPSİS yöntemine başvurulmuş ve bu yöntemle elde edilen bulgular doğrultusunda faizin gelir dağılımını bozduğu ileri sürülmüştür.

Güder ve Kurt (2018), gelir adaletsizliği üzerine etkilerini incelemek üzere makroekonomik değişkenleri ele almıştır. BRIC ülkeleri ile Türkiye için gerçekleştirmiş oldukları bu çalışmada panel veri analizine başvurulmuş ve kamu gelirleri, küreselleşme ve enflasyonun gelir dağılımını bozduğu yönünde bulgular elde edilmiştir.

Akbulut (2021), Türkiye ekonomisi için faiz, enflasyon ve gelir vergisinin gelir dağılımı üzerine etkilerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda faiz ve enflasyonun gelir dağılımı eşitsizliğini arttırdığı, gelir vergisinin ise gelir dağılımı üzerine herhangi bir etkisinin olmadığı ifade edilmiştir.

4. Veri Seti ve Ekonometrik Yöntem

Çalışmanın amacı doğrultusunda 3 model oluşturulmuştur. Belirtmek gerekir ki 3 ayrı model itibarıyla konunun araştırılması ekonometrik nedene dayanmaktadır. Bağımsız değişkenler olarak ele alınan değişkenlerin ilişkili olması, tek bir model kapsamında konunun incelenmesi istendiğinde çoklu doğrusal bağlantı sorununu doğurmuştur. Bu nedendir ki faiz, enflasyon ve döviz kurunun gelir dağılımına etkisi 3 ayrı modele dayandırılarak ifade edilmiştir.

Bu modellerde 2002-2019 dönemini kapsayan faiz, enflasyon, reel efektif döviz kuru ve gelir dağılımını temsilen Gini endeksi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan analiz dönemi verilerin ulaşılabilirliğine göre belirlenmiştir. Literatürde yer alan Tunca (2005), Bilgiç (2015), Şengür ve Taban (2016), Peçe vd. (2016), Baylan (2021) çalışmaları gibi zaman serisi analizine başvuran birçok çalışmada 30 ve hatta 20'den daha az yıllık verilerle çalışılmış olması ve ayrıca faiz, enflasyon ve döviz kuru değişkenlerinin birlikte ele alınarak gelir dağılımı üzerine etkilerinin araştırılmasının yeni bir alan oluşturması durumu göz önünde bulundurularak 18 yıllık veri seti, bilimsel temelde kabul edilebilir görülmüştür. Bu nedenlerle 2002-2019 dönemi verileriyle konu araştırılmıştır. Seriler yıllık veriler olmak üzere Dünya Bankasının (World Development Indicators- WDI) veri tabanından elde edilmiş ve modele logaritmik formda dâhil edilmiştir.

Çalışma amacına yönelik olarak oluşturulan modeller, 1-3 numaralı denklemlerde verilmiştir:

$$\ln gini_t = a + a_1 \ln dvz_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

$$\ln gini_t = \beta + \beta_1 \ln f_t + u_t \quad (2)$$

$$\ln gini_t = \lambda + \lambda_1 \ln enf_t + \mu_t \quad (3)$$

Modellerde $t=1, 2, \dots, 18$ olmak üzere; $\ln gini_t$, gelir dağılımını temsilen Gini endeksini; $\ln dvz_t$, reel efektif döviz kurunu; $\ln f_t$, faiz oranlarını ve $\ln enf_t$, enflasyon oranını ifade etmektedir.

Bu modeller itibarıyla değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkinin tespiti için iki aşamalı Otoregresif Dağıtılmış Gecikme (Autoregressive Distributed Lag-ARDL) sınır testi yaklaşımına dayanan eşbütünleşme analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma modellerinin ARDL biçimi 4-6 numaralı denklemlerde ifade edilmiştir:

$$\Delta \ln gini_t = \alpha_0 + \alpha_1 \ln gini_{t-1} + \alpha_2 \ln dvz_{t-1} + \sum_{i=1}^p \alpha_{3i} \Delta \ln gini_{t-i} + \sum_{i=0}^p \alpha_{4i} \Delta \ln dvz_{t-i} + \varepsilon_t \quad (4)$$

$$\Delta \ln gini_t = \beta_0 + \beta_1 \ln gini_{t-1} + \beta_2 \ln f_{t-1} + \sum_{i=1}^p \beta_{3i} \Delta \ln gini_{t-i} + \sum_{i=1}^p \beta_{4i} \Delta \ln f_{t-i} + u_t \quad (5)$$

$$\Delta \ln gini_t = \lambda_0 + \lambda_1 \ln gini_{t-1} + \lambda_2 \ln enf_{t-1} + \sum_{i=1}^p \lambda_{3i} \Delta \ln gini_{t-i} + \sum_{i=1}^p \lambda_{4i} \Delta \ln enf_{t-i} + \mu_t \quad (6)$$

Denklemlerde, a_0, β_0 ve λ_0 sabit terimler; ε_t, u_t ve μ_t hata terimleri; $a_1 - a_2, \beta_1 - \beta_2$ ile $\lambda_1 - \lambda_2$ uzun dönem parametreleri; $a_3 - a_4, \beta_3 - \beta_4$ ile $\lambda_3 - \lambda_4$ ise kısa dönem parametreleridir. İlk aşamada, yukarıda verilen 4-6 numaralı denklemlerdeki gecikmeli düzey ilişkilerinin anlamlılığı, F veya Wald istatistikleri hesaplanarak belirlenmektedir. Testlerin hipotezleri şu şekildedir:

1. Model : $H_0: \alpha_1 = \alpha_2 = 0$ - $H_1: \alpha_1 = \alpha_2 \neq 0$
2. Model: $H_0: \beta_1 = \beta_2 = 0$ - $H_1: \beta_1 = \beta_2 \neq 0$
3. Model: $H_0: \lambda_1 = \lambda_2 = 0$ - $H_1: \lambda_1 = \lambda_2 \neq 0$

Değişkenler arasındaki eşbütünlüşme ilişkisine yönelik ifade edilen hipotezlerin sınanması için 4-6 numaralı denklemler itibarıyla hesaplanan değerler, Pesaran vd. (2001) tarafından türetilen kritik alt sınır ve üst sınır değerleriyle karşılaştırılır. Ancak, Narayan ve Narayan (2005), gözlem sayısının az olması durumunda, Pesaran vd. (2001) tarafından hesaplanan kritik değerlerin yanıltıcı olabileceğini ifade etmiştir. Buna göre çalışmada gözlem sayısının az olması nedeniyle Narayan (2005) tarafından elde edilen kritik değerler kullanılmıştır.

Eşbütünlüşme ilişkisinin tespiti sonrasında, ikinci aşamada, 4-6 numaralı denklemler Akaike Bilgi Kriteri (Akaike Information Criteria-AIC) veya Schwarz Bilgi Kriteri (Schwarz Information Criteria-SIC) kullanılarak tahmin edilir. Kısa dönem katsayıları ise 7-9 numaralı denklemlerdeki hata düzeltme modeli (error cprection model- ECM) kullanılarak tahmin edilebilir.

$$\Delta \ln gini_t = c_0 + \sum_{i=1}^p c_{1i} \Delta \ln gini_{t-i} + \sum_{i=0}^p c_{2i} \Delta \ln dvz_{t-i} + kECT_{1t-1} + \varepsilon_t \quad (7)$$

$$\Delta \ln gini_t = \delta_0 + \sum_{i=1}^p \delta_{1i} \Delta \ln gini_{t-i} + \sum_{i=0}^p \delta_{2i} \Delta \ln f_{t-i} + mECT_{2t-1} + u_t \quad (8)$$

$$\Delta \ln gini_t = Y_0 + \sum_{i=1}^p Y_{1i} \Delta \ln gini_{t-i} + \sum_{i=0}^p Y_{2i} \Delta \ln eng_{t-i} + nECT_{3t-1} + \mu_t \quad (9)$$

Denklemlerde, k, m ve n düzeltme hızı parametreleridir. ECT ise 4-6 numaralı modellerin kalıntılarının bir gecikmeli değeri olarak ifade edilir.

5. Analiz Bulguları ve Yorumlar

Ekonometrik analiz öncesinde Augmented Dickey-Fuller (ADF) ve Phillips-Perron (PP) birim kök testleri kullanılarak değişkenlerin durağanlık dereceleri araştırılmış ve testlere ilişkin sonuçlar Tablo 1’de gösterilmiştir. Elde edilen sonuçlar genel olarak tüm serilerin birinci farkları alındığında durağan olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 1: ADF ve PP Birim Kök Testleri

Değişken	ADF		PP	
	Sabitli	Sabitli/Trendli	Sabitli	Sabitli/Trendli
LnGini	-1.594(0)	-1.740(0)	-1.594(0)	-1.711(1)
ΔlnGini	-1.886(2)	-2.593(2)	-4.270(2)*	-4.825(6)*
Lndvz	-3.084(0)*	-1.594(0)	-3.171(2)*	-1.629(11)
Δlndvz	-3.361(0)*	-5.020(0)*	-3.328(2)*	-10.311(21)*
Lnf	0.359(3)	-1.055(1)	-1.303(2)	-5.123(1)*
Δlnf	-0.446(2)	-1.825(1)	-5.836(2)*	-12.452(2)*
Lnenf	2.660(1)	-0.421(2)	-0.587(1)	-3.441(1)**
Δlnenf	-5.983(0)*	-6.384(0)*	-5.204(2)*	-5.651(2)*

Not: Parantez içerisindeki değerler, ADF testi için gecikme uzunluklarını; PP testi için ise uygun band genişliklerini ifade etmektedir. * ve ** sırasıyla %1 ve %5 anlamlılık seviyelerinde birim kökün yokluğunu göstermektedir.

5.1. Reel Efektif Döviz Kuru ve Gelir Dağılımı İlişkisine Yönelik Oluşturulan Model için ARDL Analizi

Reel efektif döviz kuru ve gelir dağılımı arasındaki ilişkinin araştırılmasına yönelik oluşturulan ve (4) numaralı denklemde verilen ARDL modeli için gerçekleştirilen analiz bulguları, çalışmanın bu bölümünde verilmiştir. Bu bağlamda modele ilişkin gerçekleştirilen sınır testine ait sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Sınır Testi Sonuçları

Model	Optimal Gecikme Uzunluğu	F-istatistiği
F(lnGini / lndvz)	(3,4)	19.570*
Anlamlılık Düzeyi	Kritik Değerler	
	Alt sınır	Üst sınır
1%	6.84	7.84
5%	4.94	5.73
10%	4.04	4.78

Not: Gecikme uzunluklarının belirlenmesinde Akaike Bilgi Kriteri (Akaike Information Criterion – AIC) kullanılmıştır. *, %1 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir.

Tablo 2’de verilen F istatistiği, 1% anlamlılık düzeyinde eşbütünlük ilişkisinin varlığına işaret etmektedir. Değişkenler arasında tespit edilen eşbütünlük ayrıca, tahmin edilen ilişkilerin sahte olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3’te ise hata düzeltme modeli sonuçları verilmiştir. Tablo 3’te verilen hata düzeltme katsayısı -0.274 olarak elde edilmiştir. Buna göre, Gini endeksinde gerçekleşecek herhangi bir şokun etkisi yaklaşık olarak 4 yıl içerisinde ortadan kalkmaktadır.

Tablo 3: Hata Düzeltme Modeli

Bağımlı Değişken: $\Delta \ln Gini$			
Değişken	Katsayı	Standart sapma	t-stat
$\Delta \ln Gini_{t-1}$	-0.212***	0.111	-1.908
$\Delta \ln Gini_{t-2}$	-0.449*	0.115	-3.884
$\Delta lndvz$	-0.016	0.017	-0.924
$\Delta lndvz_{t-1}$	0.077*	0.017	4.399
$\Delta lndvz_{t-2}$	0.010	0.017	0.613
$\Delta lndvz_{t-3}$	0.045*	0.017	2.612
ECM _(t-1)	-0.274*	0.040	-6.853
Sabit terim	1.336*	0.194	6.884

Not: * ve ** sırasıyla %1 ve %10 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir. Model aynı zamanda trend değişkeni eklenerek de tahmin edilmiş, ancak sonuçlarda kayda değer herhangi bir değişiklik gözlemlenmemiştir.

Tablo 4’te ise ARDL modelinin uzun dönem analizine ilişkin bulgular yer almaktadır. Uzun dönem analizi bulguları itibarıyla reel efektif döviz kurunun Gini endeksine uzun dönem esnekliği 0.408’dir. Başka bir ifadeyle döviz kurundaki %1’lik bir artış, Gini endeksini %0.40 oranında artırmaktadır.

Tablo 4: Uzun Dönem Analizi

Bağımlı Değişken: lnGini			
Değişken	Katsayı	Standart Sapma	t-stat
Lndvz	0.408*	0.459	-3.122

Not: *, %1 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir.

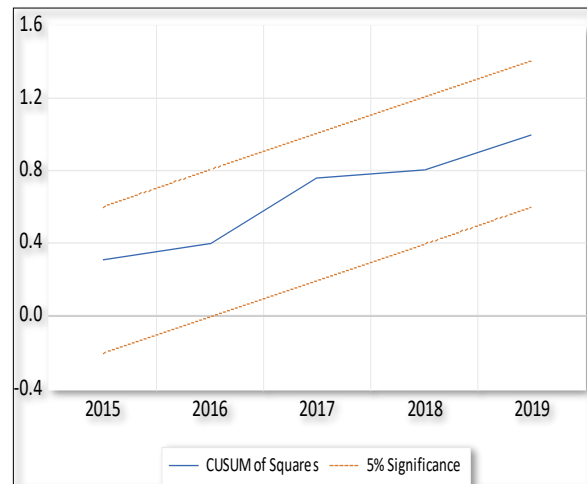
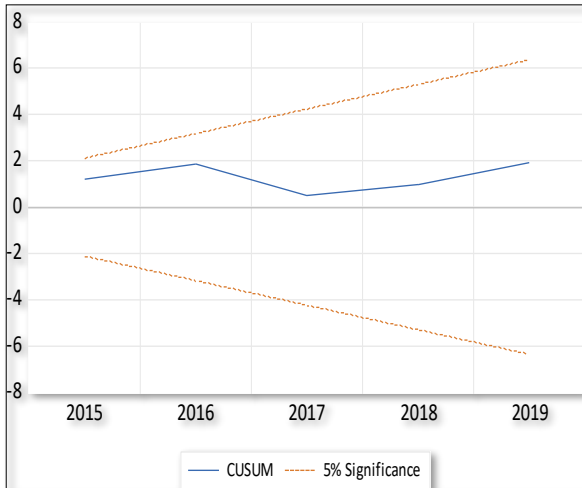
ARDL modelinin yapısal denetim testleri gerçekleştirilerek uygunluğu sınanmıştır. Buna yönelik olarak gerçekleştirilen test sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Buna göre modelde, otokorelasyon, ihmal edilen değişken ve değişen varyans sorunu yoktur ve model normal dağılıma sahiptir. Ayrıca, tahmin edilen modelde kullanılan değişkenlerin uzun dönem katsayılarının kararlılığını araştırmak amacıyla kullanılan CUSUM ve CUSUMSQ testlerinin sonuçlarına Şekil 2'de yer verilmiştir. Elde edilen grafikler uzun dönem katsayılarının istikrarlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Tanısal Testler

Tanısal Testler	İstatistikler
R ²	0.949
Adjusted R ²	0.868
F İstatistiği	11.731(0.007)
BG Serial Corelation LM Test	0.943 (0.481)
BPG Heteroscedasticity Test	1.173(0.449)
JB Normality Test	0.528(0.767)
Ramsey RESET test	0.769(0.484)

Not: Olasılık değerleri parantez içerisinde verilmiştir.

Şekil 2: CUSUM ve CUSUMSQ Testleri

Faiz ve Gelir Dağılımı İlişisine Yönelik Oluşturulan Model için ARDL Analizi

Faiz ve gelir dağılımı arasındaki ilişkinin araştırılmasına yönelik oluşturulan ve (5) numaralı denklemde verilen ARDL modeli için gerçekleştirilen analiz bulguları, çalışmanın bu bölümünde verilmiştir. Bu bağlamda modele ilişkin gerçekleştirilen sınır testine ait sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Sınır Testi Sonuçları

Model	Optimal Gecikme Uzunluğu	F-istatistiği
F(lnGini / lnf)	(3,4)	23.507*
Anlamlılık Düzeyi	Kritik Değerler	
	Alt sınır	Üst sınır
1%	6.84	7.84
5%	4.94	5.73
10%	4.04	4.78

Not: Gecikme uzunluklarının belirlenmesinde Akaike Bilgi Kriteri (Akaike Information Criterion – AIC) kullanılmıştır. *, %1 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir.

Tablo 6’da verilen F istatistiği, 1% anlamlılık düzeyinde eşbütünlük ilişkisinin varlığına işaret etmektedir. Değişkenler arasında tespit edilen eşbütünlük ayrıca, tahmin edilen ilişkilerin sahte olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 7’de ise hata düzeltme modeli sonuçları verilmiştir. Tablo 7’de verilen hata düzeltme katsayısı -0.227 olarak elde edilmiştir. Buna göre, Gini endeksinde gerçekleşecek herhangi bir şokun etkisi yaklaşık olarak 4 yıl içerisinde ortadan kalkmaktadır.

Tablo 7: Hata Düzeltme Modeli

Bağımlı Değişken: $\Delta \ln Gini$			
Değişken	Katsayı	Standart sapma	t-stat
$ECM_{(t-1)}$	-0.227^*	0.203	-2.318
Sabit terim	2.107^*	0.908	2.318

Not: *, %1 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir. Model aynı zamanda trend değişkeni eklenerek de tahmin edilmiş, ancak sonuçlarda kayda değer herhangi bir değişiklik gözlemlenmemiştir.

Tablo 8’de ise ARDL modelinin uzun dönem analizine ilişkin bulgular yer almaktadır. Uzun dönem analizi bulguları itibarıyla faiz oranının Gini endeksine uzun dönem esnekliği -0.162 ’dir. Başka bir ifadeyle faizdeki %1’lik bir azalma, Gini endeksini %0.16 oranında arttırmaktadır. Elde edilen bu sonuç, literatürde yer alan Dağdemir, 1998; Grüner, 2001; Demir ve Sever, 2008; Çetin, 2013; Bükey ve Çetin, 2017; Sugözü vd., 2017; Akbulut, 2021 tarafından geliştirilen çalışmalarla aynı doğrultudadır.

Tablo 8: Uzun Dönem Analizi

Bağımlı Değişken: $\ln Gini$			
Değişken	Katsayı	Standart Sapma	t-stat
Ln f	-0.162^*	0.093	-4.734

Not: *, %1 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir.

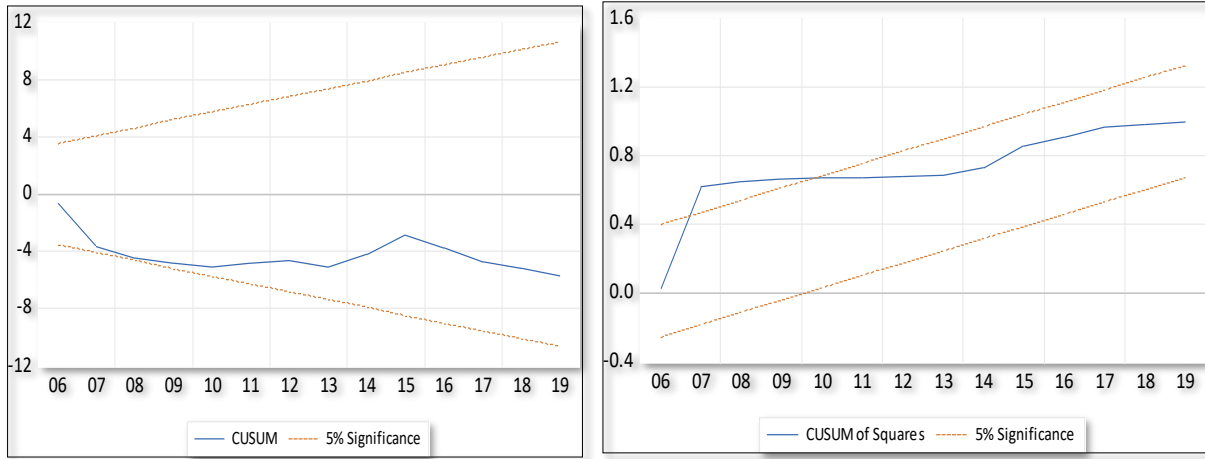
ARDL modelinin yapısal denetim testleri gerçekleştirilerek uygunluğu sınanmıştır. Buna yönelik olarak gerçekleştirilen test sonuçları Tablo 9’da verilmiştir. Buna göre modelde, otokorelasyon, ihmal edilen değişken ve değişen varyans sorunu yoktur ve model normal dağılıma sahiptir. Ayrıca, tahmin edilen modelde kullanılan değişkenlerin uzun dönem katsayılarının kararlılığını araştırmak amacıyla kullanılan CUSUM ve CUSUMSQ testlerinin sonuçlarına Şekil 3’te yer verilmiştir. Elde edilen grafikler, CUSUMSQ testinde bir kırılma söz konusu olmasına karşın, uzun dönem katsayılarının istikrarlı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 9: Tanısal Testler

Tanısal Testler	İstatistikler
R ²	0.745
Adjusted R ²	0.680
F İstatistiği	8.390(0.004)
BG Serial Corelation LM Test	0.092 (0.912)
BPG Heteroscedasticity Test	0.872(0.579)
JB Normality Test	0.615(0.735)
Ramsey RESET test	0.958(0.254)

Not: Olasılık değerleri parantez içerisinde verilmiştir.

Şekil 3: CUSUM ve CUSUMSQ Testleri

5.2. Enflasyon ve Gelir Dağılımı İlişkisine Yönelik Oluşturulan Model için ARDL Analizi

Enflasyon ve gelir dağılımı arasındaki ilişkinin araştırılmasına yönelik oluşturulan ve (6) numaralı denklemde verilen ARDL modeli için gerçekleştirilen analiz bulguları, çalışmanın bu bölümünde verilmiştir. Bu bağlamda modele ilişkin gerçekleştirilen sınır testine ait sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Sınır Testi Sonuçları

Model	Optimal Gecikme Uzunluğu	F-istatistiği
F(lnGini / lnenf)	(4,1)	31.532*
	Kritik Değerler	
Anlamlılık Düzeyi	Alt sınır	Üst sınır
1%	6.84	7.84
5%	4.94	5.73
10%	4.04	4.78

Not: Gecikme uzunluklarının belirlenmesinde Akaike Bilgi Kriteri (Akaike Information Criterion – AIC) kullanılmıştır. *, %1 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir.

Tabloda verilen F istatistiği, 1% anlamlılık düzeyinde eşbütünlük ilişkisinin varlığına işaret etmektedir. Değişkenler arasında tespit edilen eşbütünlük ayrıca, tahmin edilen ilişkilerin sahte olmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 11’de ise hata düzeltme modeli sonuçları verilmiştir. Tablo 11’de verilen hata düzeltme katsayısı -0.284 olarak elde edilmiştir. Buna göre, Gini endeksinde gerçekleşecek herhangi bir şokun etkisi yaklaşık olarak 4 yıl içerisinde ortadan kalkmaktadır.

Tablo 11: Hata Düzeltme Modeli

Bağımlı Değişken: $\Delta \ln \text{Gini}$			
Değişken	Katsayı	Standart Sapma	t-stat
$\Delta \ln \text{Gini}_{t-1}$	-0.071	0.106	-0.669
$\Delta \ln \text{Gini}_{t-2}$	-0.320*	0.107	-2.993
$\Delta \ln \text{Gini}_{t-3}$	0.257**	0.109	2.349
$\Delta \ln \text{enf}$	-0.625*	0.139	-4.481
$\text{ECM}_{(t-1)}$	-0.284*	0.068	-8.489
Sabit terim	1.710*	0.200	8.546

Not: * ve ** sırasıyla %1 ve %5 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir. Model aynı zamanda trend değişkeni eklenerek de tahmin edilmiş, ancak sonuçlarda kayda değer herhangi bir değişiklik gözlemlenmemiştir.

Tablo 12’de ise ARDL modelinin uzun dönem analizine ilişkin bulgular yer almaktadır. Uzun dönem analizi bulguları itibarıyla enflasyonun Gini endeksine uzun dönem esnekliği 0.164 ’tür. Başka bir ifadeyle enflasyondaki %1’lik bir artış, Gini endeksini %0.16 oranında artırmaktadır. Bu sonuç literatürdeki Dağdemir (1998), Büyey ve Çetin (2017), Güder ve Kurt (2018), Akbulut (2021), Şentürk ve Akbaş (2014) tarafından geliştirilen çalışmalarla aynı doğrultudadır.

Tablo 12: Uzun Dönem Analizi

Bağımlı Değişken: $\ln \text{Gini}$			
Değişken	Katsayı	Standart Sapma	t-stat
$\ln \text{enf}$	0.164*	0.059	2.745

Not: *, %1 anlamlılık düzeyinde eşbütünlüğün varlığını göstermektedir.

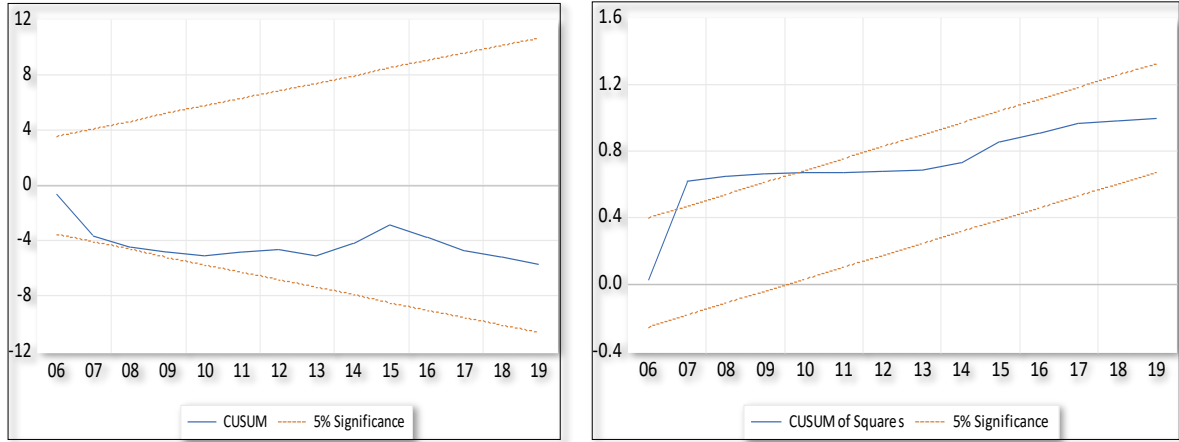
ARDL modelinin yapısal denetim testleri gerçekleştirilerek uygunluğu sınanmıştır. Buna yönelik olarak gerçekleştirilen test sonuçları Tablo 13’te verilmiştir. Buna göre modelde, otokorelasyon, ihmal edilen değişken ve değişen varyans sorunu yoktur ve model normal dağılıma sahiptir. Ayrıca, tahmin edilen modelde kullanılan değişkenlerin uzun dönem katsayılarının kararlılığını araştırmak amacıyla kullanılan CUSUM ve CUSUMSQ testlerinin sonuçlarına Şekil 4’te yer verilmiştir. Elde edilen grafikler, CUSUMSQ testinde bir kırılma söz konusu olmasına karşın, uzun dönem katsayılarının istikrarlı olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 13: Tanısal Testler

Tanısal Testler	İstatistikler
R^2	0.745
Adjusted R^2	0.680
F İstatistiği	8.390(0.004)
BG Serial Corelation LM Test	0.092 (0.912)
BPG Heteroscedasticity Test	0.872(0.579)
JB Normality Test	0.615(0.735)
Ramsey RESET test	0.958(0.254)

Not: Olasılık değerleri parantez içerisinde verilmiştir.

Şekil 4: CUSUM ve CUSUMSQ Testleri

6. Sonuç

Ekonomik ve sosyal sorunlara yol açan gelir dağılımı eşitsizliği, ülke ekonomileri için önemli bir husustur ve buna göre Türkiye için de gelir dağılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi önem arz etmektedir. Ancak çeşitli makroekonomik unsurların gelir dağılımına etkilerini araştıran çalışmaların varlığına rağmen, literatürde faiz ve döviz kuru politikaları ile enflasyonun gelir dağılımı üzerine etkilerini bütünüyle araştıran çalışma tespit edilememiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 2002-2019 döneminde uygulanan faiz ve döviz kuru politikaları ile enflasyonun gelir dağılımına etkilerini araştırmak ve literatürdeki eksikliği gidermektir.

Çalışmada bu amaç doğrultusunda 3 model oluşturulmuş ve bu modeller itibarıyla uzun dönem dinamik etkileri araştırmak üzere Otoregresif Dağıtılmış Gecikme (Autoregressive Distributed Lag-ARDL) sınır testi yaklaşımına dayanan eşbütünleşme analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda faiz, enflasyon ve reel efektif döviz kuru ile gelir dağılımı arasında incelenen dönem itibarıyla uzun dönemli ve istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen diğer bulgular doğrultusunda faizdeki %1’lik bir azalma, gelir dağılımını temsil eden Gini endeksini %0.16; enflasyondaki %1’lik bir artış, Gini endeksini %0.16 ve reel efektif döviz kurundaki %1’lik bir artış, Gini endeksini %0.40 oranında arttırmaktadır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, Türkiye ekonomisinde ekonomik ve sosyal sorunların sebeplerinden biri olan gelir dağılımı eşitsizliğinin giderilmesi için, döviz kuru mobilitesinin kontrol altına alınması ve bunun için bir araç olan faiz politikası uygulamalarının Türkiye ekonomisi için bir başka sorun olan enflasyon odaklı uygulanması önem arz etmektedir. Buna göre bu çalışma politika uygulayıcılarına faiz politikasının enflasyon ve döviz kuru mobilitesi odaklı uygulanmasını önermektedir. Bu ifade doğrultusunda bu çalışma, politika uygulayıcıları için bir rehber olabilir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Bu araştırmanın hazırlanmasında herhangi bir dış destek alınmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Araştırmanın hazırlanmasında her bir araştırmacının yaptığı katkı oranı eşittir.

Çatışma Beyanı: Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar çatışma beyanımız bulunmamaktadır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu araştırmanın her aşamasında “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmanın yazım sürecinde etik kurallarına uygun alıntı yapılmış ve kaynakça oluşturulmuştur. Çalışma intihal denetimine tabi tutulmuştur.

Kaynakça

- Akbulut, E. (2021). Türkiye’de Enflasyon, Faiz, Vergiler ve Gelir Dağılımı İlişkisi: Ampirik Analiz. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(1), 147-169.
- Aksu Ö.A. (1993). *Gelir ve Servet Dağılımı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Akyüz Y. (1980). *Sermaye Bölüşüm Büyüme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını.
- Baylan, M. (2021). Türkiye’de Finansallaşma ve Gelir Dağılımı, 1990-2017. *Journal of Economics and Research*, 2(1), 46-58.
- Bilgiç, A. (2015) Türkiye’de Uygulanan Vergilendirme Politikalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri: 1990-20013 Dönemi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Bükey, A. ve Çetin, B. (2017). Türkiye’de Gelir Dağılımına Etki Eden Faktörlerin En Küçük Kareler Yöntemi ile Analizi. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 103-117.
- Çetin, B.I. (2013). *İktisadi Sistemler Bağlamında Gelir Dağılımı-Kredi Ekonomisi İlişkisi ve Türkiye*. Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Yayınları.
- Dağdemir, Ö. (1998). Ekonomik Kalkınma Sürecinde Gelir Eşitsizliği Sorunu ve Makroekonomik Göstergeler. *Ekonomik Yaklaşım*, 9(30), 41-58.
- Demir, M. ve Sever, E. (2008). Kamu İç Borçlanmasının Büyüme, Faiz ve Enflasyon Oranı Üzerindeki Etkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(25), 170-196.
- Dişbudak, C. ve Süslü, B. (2007). Türkiye’de Kişisel Gelir Dağılımını Belirleyen Makroekonomik Faktörler. *Ekonomik Yaklaşım*, 18(65), 1-23.
- Dolmas J. Huffman G. W. and Wynne, M. A. (2000). Inequality, Inflation, and Central Bank Independence. *Canadian Journal of Economics*, 33(1), 271-287.
- Ersezer D. (2004). Türkiye’de 1980 Sonrası Dönemde Kamu Harcamalarının Gelir Dağılımı Üzerine Etkileri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Grüner, H. P. (2001). Wealth Distribution and Interest Rates: Empirical Evidence For The US. CEPR Discussion Paper 3106. *Review of Economic Studies*, 5(71), 1001-1026.
- Güder, F. ve Kurt, S. (2018). Makroekonomik Değişkenlerin Gelir Adaletsizliği Üzerine Etkileri: BRIC-T Ülkeleri için Panel Veri Analizi. *International Journal of Social Sciences and Education Research Online*, 4(3), 501-513.
- Gülmez, A. ve Altıntaş N. (2015). Türkiye’de Ticari Açıklık ve Enflasyonun Gelir Dağılımına Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(9), 31-44.
- Kanberoğlu, Z. ve Arvas, M. A. (2014). Finansal Kalkınma ve Gelir Eşitsizliği: Türkiye Örneği, 1980-2012. *Sosyoekonomi*, 21, 105-122.
- Monnin (2014). Inflation and Income Inequality in Developed Economies. CEP Working Paper. Access Adress: CEP_WP_Inflation_and_Income_Inequality.pdf (cepweb.org]
- Nantob, N. (2015). Income Inequality and Inflation in Developing Countries: An Empirical Investigation. *Economics Bulletin*, 35(4), 2888-2902.
- Narayan, P.K. and Narayan S. (2005). Estimating Income and Price Elasticities of Imports for Fiji in a Cointegration Framework. *Economic Modelling*, 22(3), 423-438.

- Narayan, P.K., (2005). The Savings and Investment Nexus for China: Evidence from Cointegration Test. *Applied Economics*, 37(17),1979–1990.
- OECD (2023). Income inequality (indicator). Access Address: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>
- Pasinetti, L.L. (2000). Critique of the Neoclassical Theory of Growth and Distribution. Access Address: http://www.unicatt.it/docenti/pasinetti/pdf_files/Treccani.pdf
- Peçe M. A., Ceyhan M. S. ve Akpolat, A. (2016). Türkiye’de Gelir Dağılımının Ekonomik Büyümeye Etkisi Üzerine Ekonometrik Bir Analiz. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 135-148.
- Pesaran, H., Y. Shin and R. J. Smith (2001). Bound Testing Approaches to the Analysis of Long Run Relationships. *Journal of Applied Econometrics*, 16(3), 289-326.
- Ricardo D. (1997). *Ekonomi Politîğin ve Vergilendirmenin Ülkeleri*. (Çev: Ertan T.). Belge Yayıncılık.
- Savaş F.V. (1997). *Anayasal İktisat*. İstanbul: Avcıol Yayıncılık.
- Sugözü, İ.H., Erdoğan, S. and Ulaşan, E. (2017). The Impacts of Interest Expenditure on Income Distribution and an Application on The Factors Distorting Income Distribution: An Empirical Analysis for Turkey. *Turkish Studies*, 12(12), 231-250.
- Şengür M. ve Taban S. (2016). Gelir Dağılımı ve Tasarruf İlişkisi: Türkiye’de Hanehalkı Gelir Türünün Tasarruflar Üzerine Etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 49-71.
- Şentürk, M. ve Akbaş, Y.E. (2014). İşsizlik-enflasyon ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Karşılıklı İlişkinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği. *Journal of Yasar University*, 29(34), 5820-5832.
- Tunca H. (2005). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Türkiye Örneği: Bir Zaman Serisi Analizi Uygulaması (1992-2003). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Ulutürk S. (1998). *Türkiye’de Planlı Dönemde Kamu Harcamalarının Gelişimi ve Devletin Ekonomideki Rolü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ulutürk, S. ve Ersezer D. (2005). Gelir, Gelir Dağılımı Yaklaşımı ve Devletin Rolü. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 47, 88-105.
- World Bank (2022). World Development Indicators. Access Address <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#>